

Statens vegvesen

Veileder for utarbeidelse av Prosjektbestilling

**Første versjon
pr.01.02.18**

Innhold

1. Bakgrunn og behov.....	3
1.1. Hensikt	3
1.2. Hva bestilles	3
2. Mål	4
2.1. Samfunns mål.....	4
2.2. Effektmål	4
2.3. Resultatmål	4
3. Rammebetingelser og grensesnitt	4
4. Organisering og ansvar.....	5
5. Vedlegg	5

Revisjons- nr.	Endring	Godkjent av dato	Dato	Utarbeidet av	Dato
1.0	Første versjon av veileder for utfylling av prosjektbestilling	Bettina Sandvin	01.02.18	Liv Nordbye	01.02.18

Dette dokumentet er en veiledning for utfylling av Mal 1 Prosjektbestilling.

Forklaring til forsiden:

- Fyll inn: region, avdeling, eventuelt seksjon, ansvarsnummer, dato, prosjektnavn, parsell, prosjektfase og mimenummer.
- Sett inn bilde eller kart ved hjelp av sett inn bilde/kart/annet-funksjonen i menylinjen. Ta hensyn til bildets størrelse og om nødvendig, bruk `resize pictures`.
- Fyll inn revisjonstabellen: beskriv hvilke hovedendringer som er gjort siden forrige versjon av prosjektbestillingsdokumentet, revisjonsnummer, godkjent av prosjektleder og dato, godkjent av prosjekteier og dato.
- Utfyller fyller ut kolonnen «endringer»

1. Bakgrunn og behov

1.1. Hensikt

Her beskrives prosjektets bakgrunn, hensikt og/eller behov, omtale i NTP, KVV, overordnede planer, planstatus i området og eventuelt øvrig historikk.

1.2. Hva bestilles

Her beskrives hva som skal bestilles, prosjektets omfang og produkt. Det må fremgå om prosjektets produkt skal være et resultat for en fase eller flere faser. Senere faser skal også omtales. Beskrivelsen kan for eksempel si noe om leveransen i form av antall planalternativer i planfasen og/eller omfang i km ferdig bygget, vedlikeholdt eller driftet veg i byggefasen, vedlikeholdsfasen eller driftsfasen. Det er mulig å slå sammen flere faser.

Planfase

I planfase skal valg av plantype være med i bestillingen. Det må også tas stilling til om det er aktuelt å gjennomføre prosjektet som statlig plan. Se vedlegg 1 i dette dokumentet for veiledning i valg av plantype og planprosess. Det er viktig at forventningene til omfanget av planarbeidet og ambisjonsnivå tilpasses kompleksiteten i det konkrete prosjektet. For enklere prosjekter må bestillingen legge vekt på å begrense omfanget av planarbeidet.

Vedtatt reguleringsplan er normalt grunnlag for bevilgning og igangsetting av byggefasen.

For å oppnå ønsket og nødvendig kvalitet på plangrunnlaget og sikre tilstrekkelig grunnlag for kostnadsoverslag skal prosjekteier i prosjektbestillingen ta stilling til om plangrunnlaget for reguleringsplan skal ha økt detaljering, for eksempel grunnundersøkelser, innmåling, innhenting av vann- og avløp, elektro, prosjektering, konstruksjoner mv.

Det vil kunne inngå i prosjektbestillingen i planfasen at det også skal utarbeides forslag til kontraktsstrategi for byggefasen, med henvisning til håndbok V771 Veiledning knyttet til valg av kontraktsstrategi. Normalt sett vurderes dette i sentralt styringsdokument.

Dersom det er aktuelt å beskrive bruk av områdereguleringsplan i prosjektbestillingen, skal dette være vurdert og begrunnet med henvisning til håndbok V771. Se vedlegg 2 i dette dokumentet. Det gjelder også dersom det er aktuelt å utarbeide konkurransegrunnlag før det er gitt bevilgning til investeringen i byggefasen. Slik forskuttering skal også være og avklart og godkjent av overordnet linjeorganisasjon med hensyn til organisering, finansiering- og ressursbruk før det inngår i prosjektbestillingen.

2. Mål

2.1. Samfunnsmål

Her beskrives den virkningen prosjektet skal ha på samfunnet etter at det er tatt i bruk. Se også om samfunnsmål i R760. Se også håndbok V712 Konsekvensanalyser om måloppnåelse, målformulering og å beskrive mål.

2.2. Effektmål

Her beskrives de forventede virkningene for brukerne og omgivelsene, ofte uttrykt i form av kapasitet, regularitet, ulykkesfrekvens, tidsbesparelser eller liknende.

For driftsprosjekter er effektmål knyttet til årlig effekt for brukeren til forskjell fra tidligere faser.

Se også om effektmål i R760.

2.3. Resultatmål

Resultatmålene er knyttet til løsningen som prosjektet skal frembringe.

Resultatmålene skal sikre at prosjektet utføres på en sikker og miljøvennlig måte, innenfor prosjektets økonomiske styringsrom (prosjektmål, styringsmål/styringsramme, kostnadsmål/kostnadsramme), til rett tid og med rett kvalitet.

Her beskrives eventuelle føringer for resultatmål prosjektet skal oppnå i denne fasen og for det ferdig bygde prosjektet. For drift gjelder resultatmål bare for driftsfasen.

Prosjektets målprioritering skal defineres i dette kapittelet.

Resultatmålene konkretiseres i prosjektets sentrale styringsdokument.

Se også om resultatmål i R760.

3. Rammebetingelser og grensesnitt

Rammebetingelser er eksterne og interne føringer som avgrenser prosjektets handlingsrom.

Dersom prosjekteier mener det er spesielle rammebetingelser som skal være førende for prosjektleder ved utarbeidelse av prosjekts gjennomføringsstrategi og styringsbasis, skal disse beskrives her.

Grensesnitt er kontaktflaten både eksternt og internt mellom prosjektet og andre prosjekt, organisasjoner, etater, leverandører osv. Typiske grensesnitt i prosjektet kan være tekniske

(mellom leverandører eller delprosjekter), organisatoriske (mellom fagenheter eller prosjekt og drift) og kommersielle (mellom kontraktsparter, ulike prosjekter eller etater) grensesnitt. Det bør skilles mellom grensesnitt til interessenter eksternt og internt.

Prosjekteier kan bestille at det i forbindelse med utarbeidelse av det sentrale styringsdokumentet skal kartlegges grensesnitt ved hjelp av interessentanalyse. Se begrep interessentanalyse i R760.

Planfase

I planfase kan det for eksempel være aktuelt å ta stilling til:

- ansvars- og rollefordeling mellom planmyndighet og Statens vegvesen som forslagsstiller
- ansvars- og rollefordeling mellom Statens vegvesen og evt. Fylkeskommunen som vegeier
- formell behandling: er det behov for tillatelser og/eller vedtak etter annet lovverk enn plan- og bygningsloven
- standardvalg. Om det foreligger tilstrekkelig faglig grunnlag til å angi vegklasse, skal denne oppgis i prosjektbestillingen i planfase. Vegens funksjon og trafikkmengde er da inngangsparametre.
- dersom det vil bli behov for omklassifisering av veg skal dette også oppgis i prosjektbestillingen i planfase.
- behov for å avsette areal til sideanlegg på den aktuelle strekningen. Det er viktig å kontakte fagområdene for trafikant og kjøretøy for å undersøke om det er et slikt behov, for eksempel for kontrollvirksomheten.

4. Organisering og ansvar

Her beskrives prosjektets interne organisering. Legg inn en skisse av et organisasjonskart hvor minst prosjekteier og prosjektleder fremgår.

I dette kapittelet tydeliggjøres fullmakter og ansvarsområder. Styringsregimet for utløsning av midler for usikkerhetsavsetninger skal være tydelig definert.

De overordnede prosjektadministrative rutinene defineres også her.

5. Vedlegg

Vedlegg 1: Veiledning for valg av plantype og planprosess ved planlegging av vegprosjekter

Vedlegg til vedlegg 1: Kommuneplan vs. områderegulering vs. detaljplanregulering

VEDLEGG 1:

 Statens vegvesen	Dokumentnavn: Veiledning for valg av plantype og planprosess ved planlegging av vegprosjekter
Dokumentdato: Desember 2016 Versjon 01	
Utarbeidet av: Prosessteam Planlegge Prosessansvarlig: Tord Thorshov/Hæge Skjæveland	
Tilknyttet prosess(er): Planlegge	

Valg av plantype og planprosess?

For de fleste planoppgavene er det gitt hvilken plantype med tilhørende planprosess som er aktuell. I en del saker kan det være flere alternativer. Dette notatet kan være støtte for valg av plantype. Valg av plantype skal være med i prosjektbestilling. Statens vegvesen har stort fokus på å få ned planleggingstiden for prosjektene, og vurderingen av hvilket planarbeid og planprosess som er nødvendig, er derfor vesentlig.

Plantyper som er hjemlet i plan- og bygningsloven:

- Statlige planbestemmelser
- Regional plan med regionale planbestemmelser
- Kommunedelplan
- Reguleringsplan:
 - Områderegulering
 - Detaljregulering

Statlige planbestemmelser som vedtas av regjeringen kan legge ned forbud mot at det innenfor nærmere geografiske områder blir iverksatt særskilte bygge- og anleggstiltak for et tidsrom på 10 år. Statlige planbestemmelser kan brukes for å sikre en korridor for framtidig veganlegg eller stoppe tidligere planer.

Regional plan med regionale planbestemmelser som vedtas av fylkeskommunen kan ha regionale planbestemmelser som legger ned forbud mot at særskilte bygge- og anleggstiltak

blir gjennomført inntil 10 år. Regionale planbestemmelser kan brukes for å sikre en korridor for framtidig veganlegg eller stoppe tidligere planer.

Kommunedelplan består av plankart og bestemmelser som er juridisk bindende for arealbruken og planbeskrivelse med KU. I kommunedelplanen kan det settes krav om at videre planlegging skal skje etter områderegulering eller detaljregulering.

Retningslinjer for planlegging av riks- og fylkesveger etter plan- og bygningsloven (T-1057) gir anvisning om at avklaring av vegtraseer fortrinnsvis bør skje gjennom en formell oversiktsplan. Det vil normalt være kommunedelplan, men kan eventuelt være regional plan. Hensikten med kommunedelplaner for konkrete vegprosjekter vil normalt være å utrede virkninger av ulike alternativer og avklare trase- og standardvalg for nye veganlegg. Planen bør også avklare andre forhold som er viktige for kostnadene, herunder valg av kryssløsninger og omfang av tunnel. Kommunedelplan vil også være et grunnlag for prioritering av transportprosjekter i Nasjonal transportplan. Hovedregelen er at det kreves vedtatt kommunedelplanen for de store prosjektene for at de skal kunne prioriteres i første fireårsperiode i Nasjonal Transportplan (NTP) (Handlingsprogrammet).

Kommunedelplanen er kommuneplanens arealdel innenfor planavgrensningen til kommunedelplanen.

I tettbygde områder/byområder der planløsningen fører til inngrep i mange eiendommer, kan det være mer hensiktsmessig å bruke reguleringsplan (områderegulering) framfor kommunedelplan fordi reguleringsplan sikrer større grad av medvirkning og avklarer forholdet til grunneierne mer detaljert.

Områderegulering består av plankart og bestemmelser som er juridisk bindende for arealbruken og planbeskrivelse. Områderegulering gir grunnlag for ekspropriasjon. Områderegulering kan også brukes for å endre kommuneplanens arealdel. I områderegulering kan det settes krav om at videre planlegging skal skje etter detaljregulering.

Detaljregulering består av plankart og bestemmelser som er juridisk bindende for arealbruken og planbeskrivelse. Detaljregulering gir grunnlag for ekspropriasjon. Reguleringsplaner for veganlegg utarbeides normalt som detaljregulering.

Dispensasjon fra vedtatt arealplan kan i enkelte saker være hensiktsmessig for gjennomføring av tiltak.

Faktorer som kan ha betydning for valg av plantype som avviker fra det «normale»:

- Tidspress
- Sterke motsetninger mellom myndigheter

- At problemstillingene som plantypen normalt skal løse er avklart på «høyere plannivå»
- Stegvis planavklaring

Tidspress for å få ferdig vegprosjekter kan gjøre det nødvendig å «hoppe over» plannivåer. Det er flere eksempler på at Statens vegvesen har gått direkte fra KVVU til reguleringsplan med KU. Det krever at det ikke er behov for valg av alternativ som normalt gjøres i kommunedelplaner eller at alternativer avklares med full reguleringsplanutredning og planbehandling.

Sterke motsetninger mellom myndigheter kan føre til andre valg av plantyper som avviker fra det normale. Statlig plan er blant annet tiltenkt forhold der det er sterke motsetninger mellom lokale myndigheter og regionale- og nasjonale myndigheter som hindrer framdrift av planarbeidet. Her kan det være varianter av at staten gjennomfører alt planarbeid, eller at planprogrammet fastsettes av staten og at videre planarbeid skjer i regi av regional eller kommunal myndighet.

At problemstillingene som planformen skal løse er avklart på «høyere plannivå» kan føre til at det ikke er behov for å gjennomføre det normale planløpet. Hvis en KVVU har avklart hvilken trase som skal velges, kan kommunedelplan være overflødig. Statens vegvesen gjennomfører flere prosjekter der reguleringsplanen med KU tar utgangspunkt i Regjeringens beslutning på grunnlag av KVVU med KS1.

Stegvis planavklaring kan føre til at vi endrer plantype underveis i planarbeidet. Konklusjonen etter å ha behandlet planprogram for regionale plan, kommunedelplan eller områderegulering kan være at det ikke er behov for planlagt plantype, og at det er mest hensiktsmessig å starte planlegging etter neste nivå. Hvis dette skjer, må det meldes ny oppstart av planarbeidet. Statens vegvesen har hatt planprosesser der det er gjennomført planprogram for kommunedelplan som har konkludert med at det ikke er behov for kommunedelplan, og der vi har gått videre med å utarbeide reguleringsplan.

Statlig plan eller statlig fastsetting av planprogram:

Kommunedelplan, områderegulering og detaljregulering vedtas normalt av kommunen. Disse planformene kan også vedtas som **statlig arealplan**. For regionale planer, kommuneplaner og reguleringsplaner som kan få vesentlig virkning for miljø og samfunn, skal det utarbeides planprogram. Vanligvis utarbeides planprogrammet og planforslaget av samme organ. En alternativ modell er statlig fastsatt planprogram som ramme for lokalt planarbeid. Dette er vist i figuren under. Statlig fastsatt planprogram kan være alternativ til statlig plan.

Det er i Nasjonal Transportplan 2014–2023 (Meld. St. 26 (2012–2013)) gitt følgende kriterier for når statlig plan eller statlig planprogram for store samferdselsprosjekt bør vurderes:

- Det er viktig med rask gjennomføring av planprosessen.

- Det er større prosjekt som berører to eller flere kommuner, og der det er stor uenighet mellom kommunene i valg av løsning.
- Det er store konflikter mellom lokale, regionale og nasjonale interesser.
- Det er et ønske fra lokale myndigheter at planen behandles som statlig plan.

Særlige krav om reguleringsplan

Plan- og bygningsloven har et særlig krav til reguleringsplaner for større bygge- og anleggstiltak.

Videre står det i retningslinjer for planlegging av riks- og fylkesveger etter plan- og bygningsloven (T-1057) at det i utgangspunktet skal det utarbeides reguleringsplan for alle riks- og fylkesveganlegg. Dette kravet gjelder imidlertid ikke:

- små inngrep i forbindelse med vegvedlikeholdet og mindre utbedringer av eksisterende veg, så langt dette ikke er i strid med plan etter plan- og bygningsloven.
- etablering av vegstasjon, brakkeleir, opplagsplass og uttaks- og produksjonsområde for vegbyggingsmateriale så langt dette ikke er i strid med plan etter plan- og bygningsloven.

Reguleringsplan for veganlegg skal inneholde et kostnadsoverslag med nøyaktighetsgrad +/-10%. Kostnadsoverslaget må betraktes som tilleggsinformasjon til reguleringsplanen.

Midlertidig forbud mot tiltak og statlig bygge- og deleforbud

Etter kap 13 i plan- og bygningsloven kan det legges ned midlertidig forbud mot tiltak og statlig bygge- og deleforbud for å hindre tiltak som kan vanskeliggjøre vår planlegging. Det kan for eksempel være at vi skal planlegge en ny vegtrase gjennom et regulert og ikke

utbygd næringsområde. Utbyggerne i næringsområdet har rett til å gjennomføre de utbyggingene som reguleringsplanen gir muligheter for selv om utbyggingen kommer i den traseen vil planlegger ny veg. For å ha formell rett til å stoppe slike utbygginger, må det legges ned midlertidig forbud mot tiltak. Hvis det er aktuelt med statlig arealplan eller regionale planbestemmelser, kan det legges ned statlig bygge- og deleforbud, jfr pbl § 13–4. Midlertidig forbud mot tiltak gjelder for inntil 4 år. Fristen kan i særlige tilfeller forlenges.

Forprosjekt

Forprosjekt kan utarbeides i tilknytning til alle plantypene eller som selvstendig utredning. Det er ingen formelle krav til hva et forprosjekt skal inneholde eller krav til behandling. I Statens vegvesen ønsker vi primært å bruke forprosjekt til å avklare interne forhold. I enkelte saker kan det være vanskelig å skille mellom interne og eksterne forhold. Informasjon og medvirkning er viktig når det gjennomføres planarbeid etter plan- og bygningsloven. Vi må unngå at vi bruker forprosjekt om prosesser som hører til de formelle plantypene.

Prosess for valg av plantype

Når vi vurderer plantyper som avviker fra det «normale», bør flere involveres; regionen eventuelt Vegdirektoratet. For drøfting av statlig plan eller statlig fastsetting av planprogram skal Vegdirektoratet konsulteres. Anmodning overfor Samferdselsdepartementet om bruk av statlig fastsatt planprogram eller statlig plan skal gå fra Vegdirektoratet.

Vedlegg:

Tabell med forenklet oversikt over plantypene Kommunedelplan vs områderegulering vs detaljregulering

KOMMUNEDELPLAN VS. OMRÅDEREGULERING VS. DETALJREGULERING

	Kommunedel -plan	Område- regulering	Detalj- regulering
Formål	Overordnet arealplan, som er juridisk bindende og gir føringer for mer detaljert planarbeid. Egnet der utviklingen av området kan komme til å la vente på seg eller skje over noe tid.	Områdeavklaringer av arealbruk, bruk og vern. Egnet der utviklingen av området kan komme til å la vente på seg eller skje over noe tid.	Detaljerte avklaringer av arealbruk, bruk og vern. Grunnlag for gjennomføring av utbyggingsprosjekter. Egnet der utviklingen av området skal skje umiddelbart.
Detaljering	Grovere. Men kan velge detaljering	Kan velge detaljeringsnivå (§ 12-7 nr. 11) Deler av område-reguleringen kan være på detaljreguleringsnivå, mens andre deler kan forskyves f.eks være mer på kommunedelplannivå med krav om senere detaljregulering. I områderegulering vil det vanligvis tas stilling til flere detaljer enn i kommunedelplan	Detaljert
Krav om utnyttelsesgrad for byggeområder	Nei	Områderegulering behøver ikke angi utnyttelsesgrad dersom det er satt krav om detaljregulering for det aktuelle området	Ja
	Kommunedel -plan	Område- regulering	Detalj- regulering

Medvirkning	Noe	Litt mer	Mye
Varsling - berørte	Nei	Ja	Ja
Innløsning	Grunneier kan, i enkelte tilfeller etter 4 år, kreve innløsning, jf pbl § 15-1	Grunneier kan på visse vilkår kreve innløsning, jf pbl §15-2 Samferdselsdepartementet har fastsatt egne retningslinjer for innløsning av boliger i framtidige veglinjer. Retningslinjene gjelder for innløsningskrav som knytter seg til riksveger.	Grunneier kan på visse vilkår kreve innløsning, jf pbl § 15-2. Samferdselsdepartementet har fastsatt egne retningslinjer for innløsning av boliger i framtidige veglinjer. Retningslinjene gjelder for innløsningskrav som knytter seg til riksveger.
Grunnlag for ekspropriasjon	Nei	Ja Erverv kan utsettes til detaljregulering, forutsatt at det er satt krav om detaljregulering for det aktuelle området	Ja
Klage	Nei	Ja	Ja
Utredninger	Grov. Fokus på oversikt og helhet.	Både grove og detaljerte utredninger.	Detaljert. Fokus på detaljert.
Kulturminneundersøkelser		Undersøkelsesplikten etter § 9 i kulturminneloven utløses. Dette kan ikke forskyves til detaljregulering!	Undersøkelsesplikten etter § 9 i kulturminneloven utløses